

ПРОГРАМА

АВГУСТ 2021

ФЕСТИВАЛ
НА КЛАСИЧНИ
ФИЛМОВИ

ФЕСТИВАЛ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ: ЗВУКОТ НА ТИШИНАТА И ДРУГИ ПРИКЛУЧЕНИЈА

Проекциите на класични филмови и наслови од ерата на немиот филм во Кинотеката веќе прераснаа во ФЕСТИВАЛ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ. Кинотеката за августовската програма избра неколку наслови кои биле целоиден, 35 мм печат на времето, а денес ги гледаме во блуреј формат.

Тука се иконите на франскиот „нов бран“ **„ДО ПОСЛЕДЕН ЗДИВ** (À bout de souffle / Breathless) од 1960 на Жан-Лик Годар (Jean-Luc Godard), **400 УДАРИ** (Les Quatre Cents Coups / The 400 Blows) од 1959 на Франсоа Трифо (François Truffaut), **ЕДЕН ЧОВЕК И ЕДНА ЖЕНА** (Un homme et une femme / A Man and a Woman) од 1966 на Клод Лелуш (Claude Lelouch), како и трилогијата на Александар Довженко (Alexander Dovzhenko), украински режисер од ерата на Советскиот Сојуз, составена од немите филмови **ЗВЕНИГОРА** (1928), **АРСЕНАЛ** (1929) и **ЗЕМЈА** (1930), журналите **ФИЛМСКИ НОВОСТИ: ПРИКАЗНИ ОД МАКЕДОНИЈА**, **ГАЛИЧНИК** на Сифрид Миладинов од 1940, како и германско-францускиот документарец **СО ГРЦИТЕ НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА** (With the Greeks in the Firing Line) од 1913.

Мала дигресија: која била формулата на успехот на Мерилин Монро?

Според филмскиот критичар Богдан Тирнаниќ, Монро станала еротска икона затоа што до тогаш стандарното тежиште на погледот на гледачите од градите и нозете го преместила на – папокот.

Речиси истовремено со етаблирањето на можеби најголемата секс-икона на американскиот филм на другата страна од Атлантикот, во Париз, група филмофили собрани околу критичарот и теоретичар Андре Базен и списанието „Филмски тетратки“ решаваат да го сменат филмот на тој начин што самите ќе снимаат филмови, наместо само да пишуваат за нив. Тие, метафорички, од улица влегле во кинематографијата за да го однесат филмот на улица.

Но, тоа е само метафорички. Практично, „новобрановците“, млади филмски критичари од „Cahiers du Cinéma“ („Филмски тетратки“) под менторство на нивниот патрон, филмскиот критичар и теоретичар Андре Базен (André Bazin), ќе го фокусираат гледачот на ритмот во нивните филмови.

„Новобрановците“ црпеа инспирација (и) од жанровскиот филм од двете страни на Атлантикот - меѓу другото, и од американската „Б“ продукција – па неколку децении подоцна не беше случајно навраќањето на Франсоа Трифо на Алфред Хичкок (Alfred Hitchcock), преку книгата интервјуа со големиот маг на трилер и саспенс жанрот, насловена „Филмот според Хичкок“ („Le Cinéma selon Alfred Hitchcock“). Филмовите на Хичкок за Трифо не се „само“ гледливи, туку се и врвен уметнички дострел.

Тие поместувања на тежиштето на гледање, всушност, и го креирале филмот каков што го познаваме. Секако, сè уште го креираат како „млада“ уметност, како што ја сфаќа и рускиот автор Александар Сокуров (Александр Николаевич Сокуров), кој пред извесно време тврдеше дека филмот е, парафразирано, во „детска фаза“ на развој, и допрва ќе се развива.

ФЕСТИВАЛОТ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ ја содржи и трилогијата на Александар Довженко (Александр Петрович Довженко, 1894-1956), пионерот на рускиот/советскиот филм од 20те – заедно со Сергеј Ејзенштајн, Всеволд Пудовкин и Сига Вертов – со ЗВЕНИГОРА, АРСЕНАЛ и ЗЕМЈА. Филмовите од трилогијата се тематски различни, но со заедничка естетска нишка, оценувани со епитетите како „чиста поезија“, „визуелна симфонија“...

Од архивот на Кинотеката издвоивме ФИЛМСКИ НОВОСТИ: ПРИКАЗНИ ОД МАКЕДОНИЈА, потоа кинотечниот бисер, документарецот ГАЛИЧНИК во режија на Сифрид Миладинов (филмски, етнографски и историски раритет снимен во 1940 година, на 16-милиметарска филмска лента во колор), и СО ГРЦИТЕ НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА на Роберт Швобталер (Robert Schwobthaler).

Класика што вреди да се види.

Програмата на ФЕСТИВАЛОТ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ - филмовите на Довженко и францускиот „нов“ бран – е реализирана во соработка со амбасадите на Украина и Франција во Скопје.

Стојан Синадинов

ФЕСТИВАЛ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ

10 АВГУСТ (ВТОРНИК), 20:00 ч.

ТАЈНИТЕ ФИЛМСКИ АРХИВИ НА ГРАДОТ – ВТОРА ПРИКАЗНА

Документарен филм, Македонија
2021, 50 мин., црно-бел/коolor, ХД видео

„Раѓањето на Скопје“ претставува колаж од дигитализирани 8 милиметарски филмски ленти, чии протагонисти се граѓаните на Скопје. Нивните приказни, креираат емотивна, забавна но и носталгична филмска историја за Скопје и Скопјани раскажана низ најважните периоди од животот на еден човек. Младоста полна елан и љубов, периодот на созревање и градење дом и семејство и раѓањето на нов живот се клучни елементи на овој видео колаж.

Процесот на реализација на овој проект започна со јавен повик до граѓаните за собирање на 8 и супер 8мм ленти. Се продолжи со дигитализација и дигитална обработка на истите а потоа се премина кон монтажа на слика и звук.

Проектот „Тајните архиви на Скопје - Раѓањето на градот“ е инициран, режиран и координиран од Катерина Габунија, монтажата и изборот на музика е на Мартин Никлески, дигитализацијата и дигиталната обработка на Александар Трајковски и дизајнер на звук Сашко Потер Мицевски.

Проектот е поддржан од Град Скопје а реализиран во соработка со Кинотеката на Македонија.

Носител на проектот е НУФЦ Вардар Филм - Скопје, а истиот е поддржан од Град Скопје и е реализиран во соработка со Кинотеката на Македонија.

Возрасна категорија: за сите возрасти
Влезница: бесплатен влез

10 АВГУСТ (ВТОРНИК), 21:00 ч.

ДО ПОСЛЕДЕН ЗДИВ (À bout de souffle / Breathless)

Игран филм, Франција
1960, 90 мин., црно-бел, ХД видео
Режија: Жан-Лик Годар (Jean-Luc Godard)
Сценарио: Жан-Лик Годар, Франсоа Трифо, Клод Шаброл (Jean-Luc Godard, François Truffaut, Claude Chabrol)
Улоги: Жан-Пол Белмондо, Џин Сиберг, Даниел Буланже, Анри-Жак Уе (Jean-Paul Belmondo, Jean Seberg, Daniel Boulanger, Henri-Jacques Huet)

Мишел (Белмондо) е млад гангстер и бунтовник кој вози украден автомобил со голема брзина поради што го брка полициска потера. Притоа, тој убива еден полицаец, а потоа заминува во Париз каде се прикрива кај познаници.

Таму ја среќава Американката Патриша (Сиберг) и се сместува во нејзината хотелска соба.

Во меѓувреме, весниците известуваат за убиството на полицаецот, полицијата го идентификува Мишел како сторител и започнува потрага по него. ДО ПОСЛЕДЕН ЗДИВ е еден од најмаркантните наслови на францускиот „нов бран“, чие сценарио го потпишува феноменалната тројка автори Годар, Трифо и Шаброл, најзначајните изданоци на естетиката на списанието „Cahiers du Cinéma“ („Филмските тетратки“) и нивниот патрон, филмскиот критичар и теоретичар Андре Базен (André Bazin). Филмот бил награден со „Сребрена мечка“ на Берлинскиот филмски фестивал (за режијата на Годар) и е сметан за еден од иконичните наслови на 60-ите години, кој извршил огромно влијание на подоцнешните филмски автори.

Возрасна категорија: 16 години

Влезница: 100 денари

11 АВГУСТ (СРЕДА), 20:00 ч.

400 УДАРИ (Les quatre cents coups / The 400 Blows)

Игран филм, Франција

1959, 99 мин., црно-бел, блуреј

Режија: Франсоа Трифо (François Truffaut)

Сценарио: Франсоа Трифо, Марсел Моси (François Truffaut, Marcel Moussy)

Улоги: Жан-Пјер Лео, Клер Морие, Албер Реми, Ги Декомбл (Jean-Pierre Léaud, Claire Maurier, Albert Rémy, Guy Decomble)

Антоан (Лео) е 14-годишно дете, лош ученик и повеќе сака да се забавува отколку да ги исполнува ученичките и домашните обврски. Неговите родители често се отсутни од дома, а Антоан е на мета на

строгиот наставник по француски јазик. Еден ден, наместо да оди на училиште, тој шета низ градот при што ја здогледува својата мајка (Морие) како се бакнува со друг човек. Трифо инспирацијата за сторијата ја црпел од сопственото несреќно детство, а филмот му го посветил на својот гуру, филмскиот критичар и теоретичар Андре Базен (André Bazin), кој починал непосредно пред Трифо да го снимат филмот. 400 УДАРИ е уште едно амблематско дело на францускиот „нов бран“, и е прв дел од своевидниот циклус на Трифо за авантурите на Антоан Доинел, сочинет од краткиот АНТОАН И КОЛЕТ (1962), УКРАДЕНИ БАКНЕЖИ (1968), ЗАЕДНИЧКА МАСА И ПОСТЕЛА (1970) и ЉУБОВ ВО БЕГСТВО (1979), во кој главен протагонист е актерот Жан-Пјер Лео (настапувал и кај Жан-Лик Годар, Бернардо Бертолучи, Аки Каурисмаки...).

Филмот добил десетина награди, меѓу нив и три награди на Канскиот филмски фестивал („Златна палма“ за најдобар филм, за најдобар режисер, како и наградата ОСИС), додека во 1960 година бил номиниран за „Оскар“ во категоријата за најдобро сценарио.

Возрасна категорија: 16 години

Влезница: 100 денари

11 АВГУСТ (СРЕДА), 22:00 ч.

**ФИЛМСКИ НОВОСТИ:
ПРИКАЗНИ ОД МАКЕДОНИЈА**

12 АВГУСТ (ЧЕТВРТОК), 20:00 ч.

**ЕДЕН ЧОВЕК И ЕДНА ЖЕНА
(Un homme et une femme / A Man and a Woman)**

Игран филм, Франција

1966, 102 мин., колор, ХД видео

Режија: Клод Лелуш (Claude Lelouch)

Сценарио: Клод Лелуш, Пјер Ујтерховен (Claude Lelouch, Pierre Uytterhoeven)

Улоги: Анук Еме, Жан-Луј Трентињан, Пјер Барух, Валери Лагранж (Anouk Aimée, Jean-Louis Trintignant, Pierre Barouh, Valérie Lagrange)

Жан-Луј Дурок (Трентињан) е возач на тркачки автомобили. Ан Готје (Еме) работи како супервизор на сценарија. И двајцата се на возраст од триесеттина години, неодамна останале вдовци и имаат по едно мало дете. Жан-Луј и Ан случајно ќе се запознаат кога ќе ги донесат децата во интернат во гратчето Довил. Ан ќе го испушти возот, па Жан-Луј ќе и понуди превоз со неговиот автомобил до Париз. Разговараат за нивните животи и кариери, за починатите брачни партнери. Заедничките моменти им будат пријатни чувства, се спријателуваат и стануваат љубовници. ЕДЕН ЧОВЕК И ЕДНА ЖЕНА е најпознатиот филм на Лелуш, изданок на „герилската“ естетика на францускиот „нов бран“. Лелуш немал формално филмско образование, бил самоук и првите филмови сам ги режирал, финансирал, монтирал и глумел во нив. ЕДЕН ЧОВЕК И ЕДНА ЖЕНА е негов петти наслов и прв успех, но фасцинантен: во 1966 ја освојува „Златната палма“ во Кан, а наредната година и „Оскарите“ за најдобар странски филм и

најдобро сценарио. Лелуш со овој филм ја освои и наградата на Британската филмска академија „БАФТА“ и уште десетина други награди. Во 2008 г. беше гостин на првото издание на Фестивалот на францускиот филм во Охрид, каде што ја прими наградата за посебен придонес во светската кинематографија.

**Возрасна категорија: 14 години
Влезница: 100 денари**

13 АВГУСТ (ПЕТОК), 20:00 ч.

**Предавање на Аресни Книазков, филмски истражувач
од Довженко центарот од Киев, Украина -
„Историјата на украинскиот филм:
Од Довженко до Довженко центар“
(Lecture by Arsenii Kniiazkov, film researcher from
Dovzhenko Centre - "History of Ukrainian cinema: From
Dovzhenko to Dovzhenko Centre")**

13 АВГУСТ (ПЕТОК), 21:00 ч.

ЗВЕНИГОРА (Звенигора / Zvenyhora)

Игран филм, Украина

1928, 109 мин., црно-бел, ДЦП

Режија: Александар Довженко (Alexander Dovzhenko)

Сценарио: Михаил Јогансон, Јури Тјутјуник, Александар Довженко (Mikhail Ioganson, Yuri Tyutyunik, Alexander Dovzhenko)

Улоги: Георги Астафјев, Николај Надемски, Семјон Свашенко, Алексадар Подорожниј (Georgi Astafyev, Nikolai Nademsky, Semyon Svashenko, Aleksandr Podorozhnyy)

ЗВЕНИГОРА е нем филм на еден од пионерите на советската монтажа филмска школа, Александар Довженко. Сторијата на ЗВЕНИГОРА говори за потрагата по закопаното богатство на планината, која е симболична рамка за големата историска тема на филмот – историјата на Украина од времето на Варагите (словенски назив за викиншките освојувачи во Средниот век на подрачјето на Русија, Украина, Белорусија и Византија) па сè до почетокот на граѓанската војна во Советскиот Сојуз по Октомвриската револуција во 1917 година. Во добропознатиот

документаристички манир на Довженко во пионерското доба на кинематографијата, авторот во ЗВЕНИГОРА користи автентични локации за прикажување на дејствието и учество на обичните украински селани во филмските улоги. ЗВЕНИГОРА е првиот дел од трилогијата на Довженко посветен на неговата родна земја Украина – во која спаѓаат и АРСЕНАЛ и ЗЕМЈА – и се смета за еден од највлијателните филмови во советската кинематографска ера.

**Возрасна категорија: 14 години
Влезница: 100 денари**

14 АВГУСТ (САБОТА), 20:00 ч.

АРСЕНАЛ (Арсенал / Arsenal)

Игран филм, Украина

1929, 70 мин., црно-бел, ДЦП

Режија: Александар Довженко (Alexander Dovzhenko)

Сценарио: Александар Довженко (Alexander Dovzhenko)

Улоги: Семјон Свашенко, Георги Хорков, Амвросиј Бучма (Semyon Svashenko, Georgi Khorkov, Amvrosi Buchma)

Познат и под насловот **ЈАНУАРСКОТО ВОСТАНИЕ ВО КИЕВ 1918** (Январское восстание в Киеве в 1918 году / January Uprising in Kyiv in 1918) е вториот дел од украинската трилогија на Довженко. Сторијата ги прикажува бурните настани во Киев за време на Октомвриската револуција и почетокот на граѓанската војна во Украина. Киевските болшевици дигнале востание против нововоспоставената украинска националистичка влада, но тоа било неуспешно. Тимош (Свашенко) е демобилизиран војник на царската војска кој се враќа дома, преживувајќи ја железничката несреќа, и кој им се приклучува на востаниците. Довженко го снимал филмот на автентични локации две години, а морал да се брани и од нападите кон неговиот прет-

ходен филм **ЗВЕНИГОРА**, од комунистичките гласила оценет како националистички (украински) филм. Самиот Довженко десет години пред снимањето на филмот како припадник на националната украинска војска учествувал во гушењето на комунистичкото востание, па **АРСЕНАЛ** се толкува двојно: како намера на Довженко да ја придобие наклоноста на владејачката советска комунистичка партија (или барем да го намали анимозитетот кон него), иако неговиот пацифизам не бил дочекан со преголемо одобрување кај владејачките структури; но **АРСЕНАЛ** стои и како едно од неговите најкомплетни и најзрели остварувања. Како и да е, неговиот филм **АРСЕНАЛ** (покрај филмот **ЗЕМЈА**) – е зенитот на неговото филмско творештво. Иако критикуван – пацифизмот на Довженко, пластично прикажан во **АРСЕНАЛ** низ апсурдностите на војната, бил инспирација за подоцнежните пацифистички сентименти во филмовите на Жан Реноар (Jean Renoir) и Стенли Кјубрик (Stanley Kubrick).

Возрасна категорија: 14 години
Влезница: 100 денар

ГАЛИЧНИК (Galichnik)

Документарен филм, Македонија

1940, 15 мин, ДЦП

Режија: Сифрид Миладинов

ГАЛИЧНИК е еден од бисерите на кинотечниот архив.

Овој филмски, етнографски и историски раритет е снимен во 1940 година, на 16-милиметарска филмска лента во колор, од страна на Сифрид Миладинов – кумановчанец, професионален фотограф и филмација-аматер, човек со многу интереси.

Во 16 кратки но скапоцени минути ќе погледнете како изгледале Галичник, Галичката свадба и нашите претци пред 80 години, и тоа низ кадри во боја, што било многу ретко за тоа време. Можеби некој од Вас и ќе си препознае прадедо, прапрабаба, стара семејна кука, носија, сокаче, порта. Филмот на Миладинов е посебна можност да погледнете во минатото преку автентични, оригинални снимки, иако истите се без звучен запис. Патем, на семејството Миладинови од Загреб, потомците на мајстор Сифрид, им благодариме што пред повеќе години го депонираа овој нем филмот во нашиот национален филмски архив – Кинотеката.

ГАЛИЧНИК ќе биде придружуван со музика во живо од страна на гитаристот Валентин Илиевски.

Возрасна категорија: 16 години

16 АВГУСТ (ПОНЕДЕЛНИК), 20:00 ч.

ЗЕМЈА (Земля / Earth)

Игран филм, Украина

1930, 75 мин., црно-бел, ДЦП

Режија: Александар Довженко (Alexander Dovzhenko)

Сценарио: Александар Довженко (Alexander Dovzhenko)

Улоги: Семјон Свашенко, Степан Шкурат, Јулија Солнцева (Semyon Svashenko, Stepan Shkurat, Yuliya Solntseva)

Дејствието на „филмската поема“ ЗЕМЈА на Довженко, како што филмските историчари го квалификуваат третиот дел од неговата трилогија посветена на историјата и политичката современост на Украина во триесеттите години од минатиот

век, се случува во периодот на колективизацијата. Понесени од новата комунистичка идеологија која пропагирала „фабриките на работниците, земјата на селаните“, група „комсомолци“ (КОМСОМОЛ – Комунистически Союз Молодёжи / Комунистички сојуз на младината) формира „колхози“, земјоделски задруги. Нив ги предводи младиот Василиј, а формирањето „колхози“ наидува на жесток отпор кај „кулаците“, побогатите сопственици на земјоделското земјиште. ЗЕМЈА е полн со натуралистички мотиви од секојдневието на украинските селани, и филмот на Довженко повторно наишол на поделени мислења кај властите: некои го примиле со воодушевување, други со критики. Цензорите исекле неколку сцени кои не биле во духот со тогашната идеологија (работници уринираат во прегреаниот мотор на тракторот за да го оладат; девојка гола го оплакува убиениот вереник), но филмот имал голем успех во странство. Бил прикажан на првото издание на Венецијанскиот филмски фестивал во 1932,

а на светската изложба EXPO 1958 во Брисел, Белгија, еминентно жири составено од водечки филмски критичари и историчари го вброило ЗЕМЈА меѓу десетте најдобри филмови на сите времиња. ЗЕМЈА на Довженко се смета за последниот голем и значаен нем филм во советската кинематографија.

Возрасна категорија: 14 години

Влезница: 100 денари

СО ГРЦИТЕ НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА (With the Greeks in the Firing Line)

Документарен филм, Германија / Франција

1913, 80 мин., црно-бел, блуреј

Режија: Роберт Швобталер (Robert Schwobthaler)

Во 1913 година, грчката влада наредила документарни филмови (филмски новости) како дел од нејзините дипломатски напори да добие поповолна позиција кај големите сили во врска со дефинирање на статусот на освоените македонски територии за време на Првата и Втората балканска војна (1912-1913), кои дотогаш биле под власта на Османлиското царство. Почнувајќи од крајот на 1913 година, овие филмови имале меѓународна дистрибуција, вклучително и САД. Најприкажуван бил филмот СО ГРЦИТЕ НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА – познат и под насловот СО КАМЕРАТА НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА (With the Camera on the Firing Line) – кој во САД започнал со прикажување на почетокот на 1914 година. Филмот бил наредан кај компанијата „Express Films“ од Германија, а продуцент е Чери Кертон (Cherry Kearton). Филмскиот автор Швобталер (целосно име Isidor Robert Schwobthaler), во 1913 година добил дозвола од грчкиот крал Константин Први да патува со својата камера низ грчките воени позиции и да ги снима нивните активности. Швобталер за време на летото

1913 престојувал во клисурата Кресна (Kresna Gorge), меѓу Малешевијата на запад и Пирин на исток, по битката од 25 до 30 јули меѓу грчката и бугарската војска во Втората балканска војна, која се водела за превласт и окупација на македонската територија, и ги снимал логистичките операции на грчката војска, згрижувањето на ранетите и погребувањето на загинатите војници. Долго време се мислело дека овој документарец е изгубен, но точно сто години по неговото снимање, врз основа на 35-милиметарска нитратна копија од американската дистрибуција на филмот, Архивот за филм и телевизија на Универзитетот на Калифорнија од Лос Анџелес (UCLA Film and Television Archive), во 2013 го реставрираше и го дигитализираше овој филм. Повторното откривање на СО ГРЦИТЕ НА ОГНЕНАТА ЛИНИЈА воспоставува нова точка на потеклото на долготражниот воен филм како жанр, чие етаблирање досега беше датирано со Првата светска војна.

Возрасна категорија: 16 години

Влезница: 100 денари

Издавач:

Кинотека на Македонија
ул. Никола Русински бр. 1, Скопје
п.фак: 16, Скопје
тел.: + 389 2 307 1814
+ 389 2 3065 968
факс: + 389 2 307 1813
e-mail: kinoteka@ukim.edu.mk
web: www.kinoteka.mk

За издавачот:

Владимир Ангелов

Реализација:

Кире Велков
Александра Младеновиќ
Петар Волнаровски
М-р Дамјана Патчева
Бојан Станишиќ
Стојан Синадинов
Тихомир Кашмицовски
Миле Миленковски
Виолета Петрушевска
М-р Игор Старделов
Александар Трајковски
Соња Неделковска
Лидија Христова
Илија Павлов
Миранда Речи

Лектура:

Ѓорѓи Крстевски

Дизајн:

Игор Сековски

Телефон за информации: +389 2 307 1814
Резервираните билети се подигаат
најдоцна 30 минути пред претставата.

Програмата е реализирана во соработка со
Амбасада на Република Украина во Скопје
Довженко Центар - Киев
Француски институт - Скопје

ФЕСТИВАЛ НА НЕМИ И КЛАСИЧНИ ФИЛМОВИ

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut
MINISTRIA E KULTURËS

vivre
les
cultures

